

Miha Remec

PREPOZNAVANJE

(odlomak iz romana)

"Povraćala bih kad bih još ostala", potuži se Ksenia Heli, koja je išla glavnom zasvođenom prijelazu, koji vodi među zajednicama boravišnih modula. Pri svakom koraku su se pred njima palila senzorska raspršena zelena svjetla, za njima se gaseći.

"Malo je neukusno bilo, zbilja", ustvrdi Hela. "Ta tresuća bedra i mlohava dojke nisu privlačne. Ideš li k meni na šalicu čaja?"

"Najprije moram u vanjski prostor."

"Nemoj mi reći da ideš u vanjski prostor!", zapanji se Hela. "Je li to zaista dopušteno?"

"Za članove društva ljubitelja prirode jest."

"I ti si, naravno, članica te čudne družbe, za koju prvi put čujem?"

"Sudjelujem u sekciji prijatelja ptica pjevica. I svaku večer im nosim hranu u vanjski prostor."

"I nije te strah?"

"Koga bi me bilo strah? Nikoga nema u vanjskom prostoru."

"Povest ćeš me sa sobom?", upita Hela.

"Zašto da ne? Samo najprije moramo u moje stanište, da obučemo termoizolacijsku odjeću i da najavimo izlaz. Nadam se da bi ti moja terizolka odgovarala: tri s tolerancijom jedan. Za jedan broj veća ili manja kao meni. Čini mi se da bi ti i obuća odgovarala. Bez tvrdih cipela ne možeš van."

"Zbog kamenja?"

"Kamenja, trnja i šljunka. S tim našim nogicama, koje su navikle na meke fleksiporne podove u postaji, ne bismo mogli ići u vanjski prostor. Noćas će biti čudesno, jer svijetli mjesec. I to pun."

Ksena skrene u uski čudni hodnik k zajednici dva prebivališta i pokrivenoga bazena. Na ogrlici potraži magnetnu otvaračku pločicu od ksernija te je uloži u posebni prorez. Ulazni zasun se nečujno otvori, i kada su stupile, cijelo se stanište osvijetli. To je razmjerom malen prostor, sa šest zidova, sa šesterokutnim stropom, kojega su se gornji kutovi dodirivali. Uskoro cijeli tloris zauze ležaj, okružen komodom, u kojoj je sve što mora biti pri ruci. Sa zidova i stropa se raspršivalo svijetlomodro svjetlo.

"Promijeni boju osvjetljenja", zamoli Hela. "Uključi svjetlonarančasto. Modro svjetlo je hladno. Kao da me zebe."

Ksena dotakne tipke na upravljačkoj ploči i stanište preplavi nježni narančasti odsjaj svjetla.

"Sad je puno bolje", reče Hela. "Za tvoju bijelu put je ta svjetlost prikladnija. Savjetujem ti da ne uporabljuješ modru: čini te nekako starom."

"Meni pak prija, pri modroj odmaram oči. Doduše imam po navadi uključen zidozor šume. Sad bi najprije pozvala izlaz."

Pruži ruku preko ležaja i odmakne zaštitnu ploču, iza koje je zaslon i tipke komunikatora. Dotakne se nekih i na zaslonu se prikaže uniformiran muškarac koji se oglasi:

"Nadzorništvo postaje Orion. Što želiš, sestro?"

"Ksena ACZLO pet, tri, osam, pet kroz sedam, stanar C trideset pet, pozivam izlaz skupa sa sestrom Helom."

"Svrha izlaza?"

"Hranjenje ptica. Članica sam društva ljubitelja prirode."

"Odobreno. Da osvjetlimo sektor izlaza?"

"Zahvaljujem se. Vani je mjesečina. Ne trebamo osvjetljenja."

"Na izlazu uključite detektor. Sretno."

"Poziv smo obavili", reče Ksena, zatvori komunikator i otvori drugi otvor, iz kojeg izvadi svijetložute terizolke, izrađene od nezapaljivih umjetnih vlakana, prepletene zagrijavajućim i hladećim spojnica. Jednu ponudi Heli:

"Odjeni je, ta je moja. Ja ću odjenuti Astovu."

"Ide i Ast u vanjski prostor?", zanimalo je Helu, koja počne oblačiti rastegljivi triko.

"Nekad me prati. Doduše to je malo senilna aktivnost, no drago mu je ići sa mnom. Imali smo čudesne zajedničke izlaze, išli smo na drugu stranu griča: tamo je bistro jezero. Nije ti tijesna?"

"Pomozi mi zakopčati patentni zatvarač", zamoli Hela koja se trudila da bi navukla ručicu zatvarača preko prsa.

"Tebi je zbilja broj veći nego moj", zaključí Ksena, kojoj se, naposljetku, posreći povući zatvarač preko Helinog bujnog poprsja.

Hela duboko udahne i osmjehne se:

"Izgledamo kao kanarinci u toj rumenoj odjeći. Čudne noćne ptice ..."

"To je zbog opasnosti. Obuj si i cipele; s njima nećeš imati problema, jer imaju unutarnju fleksipornu oblogu, koja se prilagodi nozi. Na lijevoj strani nad džepom imaš detektor. Uključi ga da bi nas nadzor pratio."

"Sjeti se da nas u vanjskom prostoru ne može nitko ukrasti."

"Ne, tako će nas naći, gdje god da budemo."

"Šteta", uzdahne Hela. "Mislila sam bi me, možda, ugrabio kakav divlji muškarac."

"Gluposti. U vanjskom prostoru osim ptica nema živoga stvora."

"Znam, no tako sam rekla. Malo samo sebe strašim. Znaš da ne pamtim kad sam bila zadnji put u vanjskom prostoru."

"Mnogi zaista nikad ne idu iz postaja. Rode se i odluče za smrt na fleksipornom tlu. Idemo."

Ksena uzme torbu s ptičjom hranom, otvori ovalni otvor u tlu i spusti se u donji dio staništa gdje su namještene sanitarne i održavajuće naprave te komunalni priklopi. Kada stupi po stubama i Hela, otvori Ksena otvor u prijelazni prostor. Prijateljice izađoše van i tada ga Ksena zabrtvi i provjeri brtvu.

"Ozračje u staništima je pod tlakom koji je promjenjiv i u skladu s tlakom u vanjskom prostoru, zato treba pri izlazu provjeriti da je prijelazni zasun dobro zabrtvljen", pojasni Heli, koja je malo sumnjičavo opaža sav taj izlazni postupak. Izlazni otvor u vanjski prostor ima šest magnetnih zaklopaca, koje Ksena jednoga za drugim gurne u lijevo, te rukom odmakne zatvarački pokrov i izađe na tlo.

Hela ju je oprezno pratila i, kad je bila vani, spotakne se o prvi kamen. Bez riječi stupi u nenavikli prostor. To je nešto drugo od zidozora na zidu staništa, koji, doduše, stvara dubinske slike, ali to nije ona istinska dubina prostora. Drveće na mjesecini, obronci brijega, kamenje i grmlje, sve to ima veličinu, koja Helu fascinira.

"Zbunjena sam i očarana", reče ona i ne prepozna vlastiti glas, koji ne odjekuje više od zidova, a sad se raščuo po vanjskom prostoru.

"Vidim. Drži se mene. Put do hranilišta mi je dobro znan. Opresno stupaj za mnom. Ako ti je hladno, uključi grijanje."

Noćna hladnoća vije i bez terizolke bi ju vjerojatno zazeblo. Hela raširi nosnice i opresno udiše zrak.

"Budi bez brige", hrabri je Ksena. "To je miris po kristalu. U ozračju nema nesigurnih plinova, jer bi nas, inače, nadzorništvo upozorilo. Zrak se je na planetu

vrlo popravio. Prije jednog desetljeća ljudi nisu mogli biti u vanjskom prostoru bez dišnih naprava. I nebo je čisto. Pogledaj kako je jasna oblina mjeseca."

"Vidim. Čudesno je. Hvala tu što si me uzela sa sobom", počne se oduševljavati Hela. Potom ušuti i, šutke stupajući po uskom, utabanom putu, koji se vio mimo južnoga ruba postaja i počne se među niskim čempresima i borovima penjati uzbrdo.

Sve je bilo tiho. Tada se u tišini mjesečinaste noći nenadano začu biglisanje slavuja tako jasno, tako očaravajuće da Ksena i Hela zastanu kao ukopane i si, zadržavajući dah, stisnu ruke.

"Što je to?", šapne Hela, kad se razliježe pjev.

"Slavuj", udahne Ksena i još jednom stisne ruku prijateljici. "Pričekaj..."

Iz borove šume se još jednom oglasi slavujev pjev, kojeg su ga poslušale otvorenih usta.

"Imamo veliku sreću da smo ga čule", uzbuđeno šapne Ksena, kada slavuj utihne. "I zaista je to dobar znak."

"Zašto?"

"Slavuj je osjetljiva ptica. Naš planet će živjeti dok pjevaju slavuji. Opet ćemo se iz postaje vratiti u prirodu."

"Misliš, Ksena?"

"Nisam sigurna da bi ikad postala Blizanka naš novi svijet ako je i željno naselimo. Za ljudski rod je stvoren ovaj svijet i nijedan drugi. Morala bih poručiti sekciji da sam čula slavuja. Neki ljubitelji ptica pjevica idu stalno u vanjski prostor, ali im se taj doživljaj nije ispunio."

"Nečuveno je lijepo."

"Čuti slavuja i umrijeti - kažu ljubitelji ptica. I imaju pravo. Idemo, neće se više oglasiti."

"Mene kao da je ukopalo", uzdahne Hela. "Slušala bih ga cijelu noć."

Išli su naprijed uzbrdo i njihove terizolki su fluorescentno svijetlile na mjesecini; kao dvije noćne prikaze, kao dva izgubljena kozmoplovca, koji su lebdjeli nad rasvijetljenim postajama. Hela se zadiha, jer nije navikla ići uzbrdo.

"Tu smo, tu je moje hranilište", reče Ksenia i pokaže prijateljići proplanak između gustim borovima. "Otpočni. Sad ću istresti ptičju hranu u hranilice."

"Što zoblju?"

"Ništa sintetično neće. Sekcija dobiva sjemenke s posebne farme", reče Ksenia, otvori torbu i počne pod drveće posipati ptičju hranu u posebne posude.

"Hranilice moraju biti izrađene od drveta."

"Ne idi predaleko", zamoli Hela. "Strah me je."

"Ti si zbilja senilna. Kažem ti da smo same samcate u vanjskom prostoru. Ako bi bio još netko, to bi bio ljubitelj prirode."

"Svejedno me ne puštaj. Tu vani se oćutim sasvim izgubljeno i ostavljeno. Kao da sam se izvukla iz sigurne ljuštore: skoro da osjećam da mi ovo kamenje šteti, trnje bose, vjetar otpuhuje, ukratko, sasvim sam nemoćna. Zapravo je čudno, tjeskobno. I malo neistinski."

"Meni izaziva vanjski prostore suprotan osjećaj. Čudim ti se, Hela. Na zaboravi da si jela sirovo meso i utvrdila da su se u tebi probudili nagoni ljudožderskih predaka. Kako to da su ti vani otkazali?"

"Ne znam."

"Kažeš da ti se čini u vanjskom prostoru neistinski. Prije bih rekla, da je neistinski svijet u staništima s prirodnim ozračjem, vlagom i tlakom, sa zidozorima na zidovima, koji nam u uskim ljušturama stvaraju prividan prostor sa svojim dubinskim slikama. Vanjski prostor je nešto drugo: tako je zbilja široko da me ispunjava neopisivom opuštenošću. Ponekad vičem."

"Što činiš?", začudi se Hela.

"Vičem. Na sav glas vičem. Dam si oduška i vičem iz sve snage. Potom sam nekako preporođena. Poslušaj."

Ksena udahne u pluća zrak, upre se rukama u bokove, ozre gore k mjesecu i zakriči oštro, prodorno, da se razliježe predjelom.

"Pokušaj i ti", nagovarala je prijateljicu. "Vidjet ćeš kako je opuštajuće. Tuli sa mnom, Hela, riči kao životinja ..."

Hela je poslušala i također zateglo zakriči iz sveg grla, vičući do iznemoglosti i hripavosti.

Među divljim vikanjem Hela obgrli prijateljicu i neko vrijeme se zavrti s njom, te se među krikom i dahtanjem zavalise na mah pod borove. Valjale su se i još vikale, sve dok Hela Ksenu stavi pod se i poljupcem joj začepi usta. Ksena još pokuša vikati, najednom se njen krik promijeni u zamuklo grgljanje, sad su se Heline usne prilijepile na njene kao magnetni zaklop. Ona zamukne i umiri se, začuđena nad tim što joj se događa: ne čuti ni otpora, ni odbojnosti, zagrljaj i poljubac prijateljice ju je zatekao nekako voljno i prihvatljivo. Zapanjena očiti da joj je zavrela krv po tijelu, toplina je obuze i kao da je najednom preplavi slast do

zadnjega vlakna. Zatvori oči i njene usne odgovoriše na poljupce sve toplije, vlažne i željne ljubljenja.

Ta nenadana promjena inače nedostupne prijateljice zapanji i Helu, koja se isprva ne dosjeti da je njena dugotrajna čežnja naposljetku nenadano uslišena i da joj se Kseni više ne opire. Potom se cijeli njen zatajeni i zadržani nagon do bijele prijateljice premetne u vruće ljubljenje. Njeni tresući prsti su tražili, ali nisu nalazili zatvarač na Kseninoj odjeći i morali su se zadovoljiti dodirivanjem odjeće umjesto kože.

Kseni se propusi nježnostima te se zaista ne pokušava oduprijeti nadolazećoj nasladi, koju joj je prouzročilo Helino ljubljenje. Sama potraži zatvarač i otvori ga.

Na svjetlu mjesečine se ogoliše Ksenine bijele grudi i prirodno se ponudiše Heli, koja pokušava umiriti svoje uzbuđenje. Ne žuri joj se više, jer joj je prijateljica sva voljna i upravljena na ljubljenje.

"Kseni, Kseni", hripavo prošapće.

Kseni joj položi prst na usne. Hela umukne i nježno uzme usnama Ksenin kažiprst, koji se za hip umiri, te joj prodre u usnu šupljinu, dodirujući zazubice, nepce i jezik. Taj nježni znak popuštanja Helu do konca raspameti. Ne može se više krotiti i njene usne brzo prodru na Ksenino poprsje, kada ona otvori zatvarač do kraja.

Dio Ksenine svijesti je još uvijek sasvim ohromljen i odsutan: ona svim ćutilima prihvaća nježnosti prijateljice. Dodiri sve pokretnijih prstiju joj prouzrokuju slasno gibanje po tijelu i ona, naposljetku bez otpora i voljno prihvati Helinu ruku. Preleti je osjećaj kao da se je uzima razigrani polip i prouzroči joj takav užitak da se je počela izvijati i ječati u sladostrašću.

Pred samim vrhom naslade zabaci Ksena glavu nazad i široko otvori oči. Tada vidi: nad njima se nečujno spušta svjetleći oval pokretnika, koji usmjeri snop svjetla i osvjetli ih žarkim svjetlom u kojem se njihove terizolke zažariše u žutom svjetlu.

"Ophodnja Cevasa", oglasi se glas preko pojačivača. "Što je loše, sestre?"

Ksena se izvije iz zagrljaja prijateljice i skoči na noge.

Jednom rukom zakri oči pred žarećim svjetlom, a drugom naglo zatvori zatvarač.

"U redu", oglasi se glas s pokretnika. "Sad detektor opet djeluje. Izgubili smo signal te smo prišli pogledati što se događa. Ne isključujte više detektora. Ne isključujte detektora. Pozdrav, sestre!"

Pokretnik ugasi osvjetljenje i sune gravitronskim pogonom u visinu te se u hipu izgubi na noćnom nebu.

"Kakav bedast zapetljaj", naljuti se Ksena. "Isključila si mi detektor i centralna zaštitna služba je poslala ophodnju..."

"Ne znam kako i kad sam ga isključila", skrušeno će Hela, koja se još pribirala od neugodne zapanjenosti. Klečala je na tlu i molećivo gledala prijateljicu koja je uređivala kosu.

"Pridi opet k meni", moli je Hela.

"Ne, Hela. Ne zamjeri mi, ali otriježnilo me je."

"Sad si dopustila."

"U vanjskom prostoru postanem uvijek slaba. Ne mogu misliti i osjećaji me zanesu."

"Nije u redu da se ne prepuštaš osjećajima. I nije pošteno da me ostaviš na cjedilu poslije toga što je maloprije bilo među nama."

"Znam, Hela, zbilja nije lijepo od mene, razumijem te, ali ne mogu više. Reflektori su bili kao hladan tuš: iznenada sam spoznala što sam počela i sram me je da sam se zaboravila... Nastaviti moram s preostalom hranom za ptice. Zato sam i došla."

"Pričekaj, Ksena", pokuša je zadržati Hela. "Nećeš mi reći da i tebi nije godilo i da nisi željna ljubljenja."

"Naravno da sam željna. Tu ću želju utoliti s Astom."

Smrači se Helino lice kad polako ustane s tla. Ona zubima stisne donju usnu, kad opazi Ksenu koja istresa, na krmnu površinu pod borovima, ptičju hranu.

"Zanima me zašto Ast zahtjeva od tebe vjernost?", smrknuto upita Hela.

"Ne. Ast je sasvim moderan. Pričala sam mu o tvojim zavođenjima i uzdisanjima, pa mi je predlagao da si priuštim dobro valjanje s tobom, pa će biti sve u najboljem redu. Smatra da sam previše staromodna u tim stvarima."

"Ima pravo", još je uvijek uvrijeđena Hela. "Sigurno na svojim plovidbama nema sličnih vjerničkih predrasuda. Kad je bio moj Kurij zadnji put doma, mi je pričao o lijepim pratiteljicama u kozmoplanima. S posadom imaju posebnu zabavu: u spavaćem prostoru isključuju silu teže i ljube se u bestežinskom stanju."

Kao da nije čula, Ksena se posveti istresanju hrane. Ničim nije pokazala da ju je obuzela ljubomora. Onda kad su se prvi put ljubili u lunarnoj bazi, je Ast također bio isključio silu teže. Spomenuo je da je to činio i da to zbilja čine s pratiteljicama i među sobom na dugim plovidbama. Odlučila je da se tim glupostima ne bi bavila. I da je istina, to ne može okrnjiti njenu ljubav prema Astu. Prava ljubav sve

dopušta i sve otpušta. Nikada ga nije upitala što čini na tim dugim plovidbama među zvijezdama. Niti neće. Neka to čini ako mu se to sviđa. Neka se valja s pratiteljicama u bestežinskom stanju, ako mu to godi; samo da se vrati k njoj i da je na Zemlji njen.

Tako izгна Ksena crva ljubomore i rasu iz torbe zrnje pticama pjevicama i opet se obazre k mjesecu, koji se teturao u zaton i svakog trena će se dotaći obzorne crte nad Orionom.

"Duge su te plovidbe", oglasi se Hela. "Preduge."

"Za nas je tu još posebno. Njima ide u drugoj vremenskoj brzini brže."

"Strah me je, Ksena, ali moram ti priznati da to ne mogu razumjeti. Mnogi ljudi su još u prošlom tisućljeću dojmili to vremensko ubrzanje, a za mene je ostala potpuna zagonetka."

"Gravitronskim pogonom probijaju vremenski zid."

"Znam, znam. Ali ne razumijem. Recimo, kada kozmoplan briše drugom vremenskom brzinom, kozmoplovac povali kakvu pratiteljicu za pet minuta; po našem vremenu to iznosi pet dana. Ne. Nitko mi to ne može pojasniti. Sad živimo zemaljsko vrijeme i ne možeš se pet dana otkazati, Ksena."

"Ako ti dosad to nisu mogli pojasniti, to ni ja ne mogu. Sad se moramo čim prije vratiti. Kad bude mjesec zašao postat će u vanjskom prostoru tamno i neugodno. Teško bismo išli."

Žurnih koraka su se spuštale putem nizbrdo. Mjesečina prestade i postaja utonu u tamne sjene noći, kad su došle do prvih staništa. Ksena se odlično snađe i u tami i bez teškoće dovede Helu do otvora kroz koje su stupile u vanjski prostor.

"Požuri se, prijelaz je gotov", pozva prijateljicu koja je zaostala i spotakla se zbog umora i mraka.

"Izmučila si me do krajnosti", zastenja Hela, kad sklizne u unutarnjost staništa. "Sve me boli."

"Premalo se baviš tjelesnim vježbama. Morala bi redovno vježbati."

"Ne pada mi na pamet, Kseno. Neka vježba tko hoće, ja sam prelijena."

"Ako se hoćeš vraćati k prirodi, morat ćeš."

"Ja sam zadovoljna u postaji. Kako je čudesan zrak", s olakšanjem uzdahne Hela, kada stupi u gornji predio, gdje se širilo umjetno ozračje i miris po borovini. Pri ulasku uključi Kseno zidovar i na svih šest zidova i na stropu se pojavi dubinska slika bukove šume. Tako je bilo kao da se okolo prostirala šuma. Lišće je imalo jesenske boje i među krošnjama drveća se otkrivala kristalna modrina neba. Granje trepti na vjetru, sunčane zrake plešu među njima i njihovi pramenovi se love na zelenoj mahovini.

"Kakva raskoš!", razveseli se Hela i sjedne na ležaj. "Samo još terizolku skinem i odvežem obuću, pa ću se oćutiti kao riba u vodi. Žedna sam, Kseno."

"Zgotovit ću čaj. Samo da prijavim naš povratak", reče Kseno, otvori komunikator i poveže se s nadzorom postaja. "Kseno ACZLO pet, tri, osam, pet kroz sedam, stanište C trideset pet. Sa sestrom Helom smo se vratili u postaju", poruči uniformiranom na zaslonu.

"U redu, sestro", on se osmjehne. "Htjeli smo vam osvjetliti vanjski prostor, jer je mjesec zašao. Isključite detektor. Laku noć vam želim."

Kseno zatvori komunikator i otvori nišu s priručnom kuhinjom.

"Kakav ćeš čaj?", upita Helu, koja je skidala terizolku.

"Samo da teče. Sva sam isušena."

"Imam čaj s Jutrovoga i granatovac s Blizanke. Ast mi ga donosi."

"Čaj s Jutrovoga bih, ako ti je pravi. Obožavam stvari s Jutrovoga: ulja, tamjan i napitke, zapravo su rijetki. Uzmi ovaj žuti oklop", vrati Hela Kseni terizolku te se izvali na ležaj. "Sad se ćutim opet slobodnom, ne kao tijesno privezan svežanj."

Na bijelom prekrivaču ležaja su oblici Helinoga tamnoga tijela bili još naglašeniji i izazovniji. S lagodnom potpunošću si počne premještati noge, gladiti bokove i pas, na kraju s posebnom brigom kružno oblikovana prsa. Pri tom je, još uvijek s neutoljenim žarom u očima, gledala Ksenu, koja također izađe iz terizolke i odloži je.

"U čaj ćeš morati umiješati sredstvo za smirenje", izrazito reče Hela, kad Ksena uloži u čajnik sa žutom želatinom obli čajni ekstrakt, koji prelije kipućom vodom.

Preveo sa slovenskog Žarko Milenić

27.01.2020.g.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>